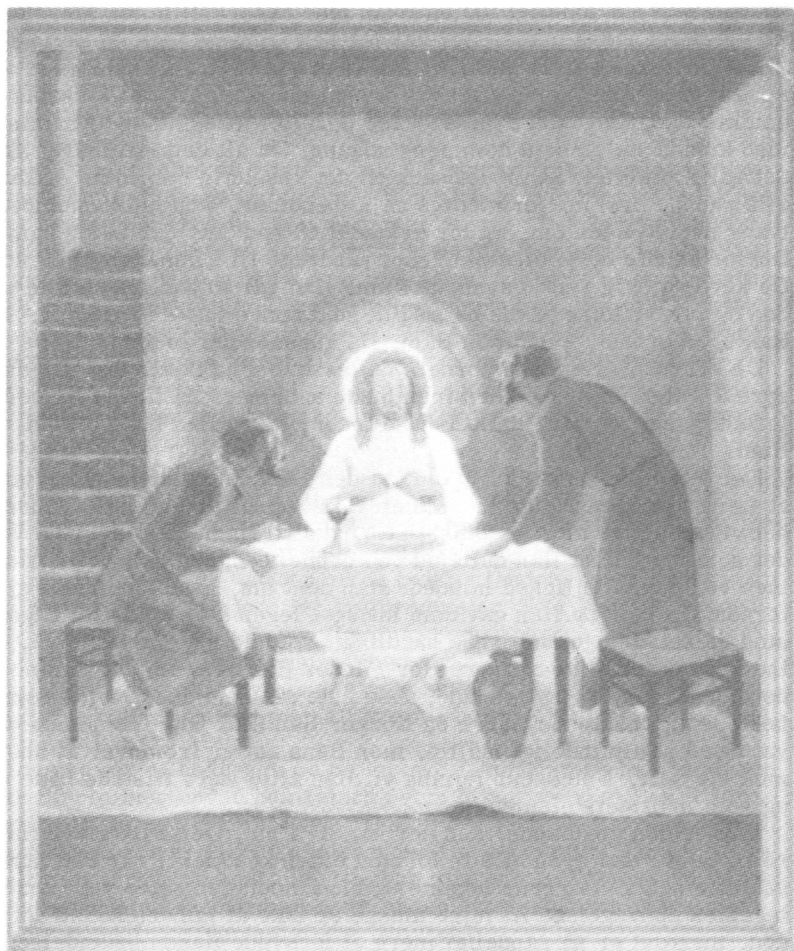

RE-FORMATIO

EMMAUS

Altartavle af professor Olle Hjortsberg
Osby kirke, Skåne

2/1971

DA ÅBNEDES DERES ØJNE, OG DE KENDTE HAM

AF PASTOR HAKON SVANE, ÅRUP

DET VAR umuligt for en from jøde at forestille sig Messias som undergangens mand. Det var for den fromme jøde en skrigende selvmodsigelse, at Messias skulle drage ind i Jerusalem for at lide bespottelse og forhånelse. Det var en gal mands tanke, at Messias skulle komme i konflikt med Synedriet for derefter at dømmes af samme til døden med korsfæstelse som dommens udgang. Da alt dette alligevel skete, var det såre rimeligt, at modet sank til det absolutte nulpunkt. Alt håb var ude, alle skønne drømme bristede som sæbebobler. Den totalt modløse skal ved tvang overbevises om, at der er andet til end det, der betog ham modet. Derfor kendte de to disciple, som vandrede til Emmaus heller ikke Jesus. De havde aldrig ventet at møde Ham. Han var jo død. Hans tale om egen død og opstandelse havde de så lidt som andre fattet et gran af. Først da Han brød brødet, kendte de Ham. Da åbnedes deres øjne.

De kendte Herren ved bordets fællesskab med Ham. Det var endnu de usyrede brøds fest, og "den fremmede rabbiner" lå til bords med dem. Han ledede, som ret var, måltidshandlingen, og da Han brød brødet, kendte de Ham.

Der kan ikke herske tvivl om, at der i denne tekst er nadvertanker. Det at være i Herrens følge indebærer at have måltidsfællesskab med Ham, og det vil igen sige at være uløseligt bundet til Ham, der deler ud ved måltidet som vært. Det Han delte ud ved denne lejlighed i Emmaus var kun brød, men ved denne lejlighed mindede Han dem om, hvad han havde gjort Skærtorsdags aften, da Han gav dem sit eget legeme og blod. Nu bagefter forstod de betydningen af denne handling, hvad de ikke havde gjort, da Han indviede den hellige nadver. Her minder Han dem om, at Han nu er til stede iblandt dem på en ny måde, med hele sin herligheds fylde som den korsfæstede og opstandne Herre og Konge. Han skal ikke fremdeles være deres vært ved et almindeligt måltid, men Hans agt er fremover at bespise dem med sig selv. I messens fejring vil Han altid være tilstede både som vært og som måltidets elementer.

Han er den opstandne, den der har liv i sig. Dette liv giver Han nu videre til dem i nadveren. Dette forstod oldkirken klart, når den lærte, at vi ved at modtage Herrens legeme og blod modtager selve vort opstandelseslegemes opbyggelse. At fejre messe er ikke at mindes Kristi forsoningsdød, men det er så sandeligt mere at forkynde Hans opstandelse, at bekendte at Han, der gik til død og grav, er den af Gud oprejste Kyrios. At fejre messe er ikke at mindes en kær afdød, men det er et møde med Ham, der lever og hersker i al evighed, og derfor lader sit offer til liv være til stede sandt, reelt og helt, det offer som ene og alene giver verden liv. Ser vi dette i den hellige nadver, kan det ikke blot siges: "Herren er virkelig opstanden og set af Simon", men den opstandne er også set af dig og af mig.

DEN FORAGTEDE KIRKE OG DEN FORKÆLEDE SKOLE

AF PASTOR B. RIISGAARD, ÅLBORG

VORT ENESTE kommunistiske folketingsmedlem har gjort sig bemærket på flere måder, men bl.a. også ved at tage del i kirkelige debatter, ja, fornylig endda ved at fremkalde en sådan med sit forslag om, at man skulde kunne udmelde sig af Folkekirken ved et nej-kryds på den årlige selvangivelse.

Når hun tager ordet i kirkelig debat, har jeg mærket mig hendes nedladende måde at omtale troende kristne på. Hun så dem naturligvis helst helt forsvinde fra jordens overflade; men endnu er de der altså beklageligvis. Man kan ikke ganske se bort fra dem; også de har jo stemmeret. Man kan heller ikke kvæle dem eller spørre dem inde, for vi lever i et demokratisk samfund med mange forskellige, ligeberettigede grupper. Man må derfor sørge for, at de stakkels troende får deres religiøse behov dækket. Men dertil er det folkekirkelige apparat altfor stort. Det kan uden skade for de troende med deres særheder skæres ned. Man opnår også derved at stække kirkens vinger, så troens galskab ikke breder sig mere end højst nødvendigt i vort samfund.

Vort kommunistiske folketingsmedlem har indtil nu ikke fået følgeskab fra andre politiske partier. Men derfor kan hun jo godt udtrykke tanker, som – endnu i det skjulte – er begyndt at røre på sig inden for andre partier eller partikredse, ikke mindst da de politiske ungdomsforeninger.

Det lader sig dårligt nægte, at der er en tydelig tendens til at udstøde alt kristeligt/kirkeligt af det almindelige kulturmønster. Vor tids massemedier behandler ofte det kristelige/kirkelige musæumsagtigt, stedmoderligt, barnagtigt og fjendskt. Kan man komme med et nålestik, lader man ikke lejligheden gå fra sig, men udnytter den med skadefryd og selvglæde. Og hæmningsløst og ukritisk vælter man alt andet i hovedet på folk, så de bliver ganske tummelumske af det.

Man ser forslag om at nedlægge de teologiske fakulteter og helt inddrage de teologiske discipliner under humaniora, som det nu er sket i DDR for Rostocks og Greifswalds vedkommende. Der er for få teologiske studenter, i København 400 ud af over 20.000 studerende. Det er derfor tåbeligt at opretholde teologien som hovedområde. Det kan alt sammen lyde meget besnærende, og man må vel også indrømme, at et teologisk studium lader sig drive under det filosofiske/humanistiske fakultet.

Men planerne er alligevel et vidnesbyrd om, at teologien er på vej ud af kulturmønsteret. Man har ingen forståelse for eller brug for teologien som et hovedområde. Teologi er en specialitet som f.eks. psykologi, eller snarere ægyptologi. Man vil ikke vide af den særlige teologiske forskningsmetode og den teologiske, kritiske instans.

Man kunde sandelig ønske, at vore teologer vilde tage udfordringen op, men man tør vel dårligt håbe det, da den herskende videnskabelighed selv eftertrykkeligt har været med til at afteologisere teologien og altså dermed rubricere den under humaniora alene.

Præstemangelen er også et tydeligt symptom på udstødningen af kultur-

mønsteret. Den skyldes ikke så meget mangel på teologiske studenter og kandidater, skønt også det, men meget mere, at for få af disse ønsker at gå ud i præstegerningen. Hvorfor afskrækkes de? Jeg tror ikke, at det i første række skyldes dårlige lønninger og vanskelige arbejdsforhold, men derimod, at man ikke vil rangeres ind på det sidespor, som kirken er i tidens kulturforståelse.

De troende — den nedladende tone viser, at de kulturelt er en slags paria'er. De er nogle sære nogle, man må finde sig i, men ikke regner med. De er de udstødte, som ikke hører til i det fine selskab af såkaldt intellektuelle. De er urørlige — man holder sig dem på afstand, de skal ikke blande sig. Man freder om dem, til de engang dør i fred.

Vi skal ikke have medynk med os selv, fordi vi er nogle stakkels troende i en foragtet kirke. Vi er nemlig selv for en del skyldige i vor isolation, fordi vi har været dårlige troende og for lidt dygtige, og i kirkens foragt, fordi vi som sløje i bekendelsen og sløve i tjenesten bragte kirken i foragt. Vi er under dom, og vi er det med rette. Vi kan så kun håbe, at Gud vil noget med sin dom over kirken, at den ikke blot må betyde, at nu korsfæster et gammelt, kristent folk Kristus ved at foragte eller forkaste hans kirke, som også forrådte ham, men at den tillige vil medføre, at Kristus også for vor slægt står op af døde.

Vi skal derfor ikke lade os lamme af en knugende fornemmelse af at være de udstødte. Nej, vi skal se på os selv som de adspredte — Guds børn spredte mellem alle mulige menneskebørn i verden. Vi er måske på vort sted og i vor tid de få, men vi tilhører og udgør alligevel et folk, Gud kalder, samler og sender. Vi er måske nok fremmede i en frafalden verden og i en kultur, som står for fald, men som borgere i Gudsriget er vi ikke desto mindre sat i denne verden som Rigets udposter for at tjene den med troen på Kristus, i håbet om Kristus og ud af Kristi kærlighed.

Folkekirken, vor så foragtede kirke, dør ikke på grund af ugudelige mennesker, men på grund af ugidelige kristne, som glemmer Gudsrigets borgerkab.

Kirken er foragtet. Helt anderledes er det med skolen. Den er forkælet, og dens forkælelse er næsten grænseløs. De lagde måske mærke til, at præsterne sammen med andre tjenestemænd under lønramme 36 og uden egentlige chefstillinger vil miste den kgl. udnævnelse. Jeg græder tørre tårer i den anledning og glæder mig over, at kongen kan spare på blækket, som ingenlunde i sin nødvendige mængde kan have været opmuntrende. Men der var dog den fornuft i vor kgl. udnævnelse, at vi havde ansættelse i et landsomfattende foretagende, selv når vi blev beskikkede til en særdeles lokal tjeneste, og at vor stilling tillige må karakteriseres som af betydelig selvstændighed.

Men se, om ikke skolen demonstrerede sin forkælelse og som det forkælede barn, den er blevet, fik sine ønsker om fortsat kgl. udnævnelse opfyldt. Skønt skoleinspektører hverken er i 36. lønklasse eller kan regnes for lokale chefer, fik de lov til at beholde deres iøvrigt først fornylig erhvervede kgl. udnævnelse. Om noget er forkælelse, er dette det. Ja, i forhold til andre tjenestegrene er det et barnagtigt skaberi. Men skønt kommunalt ansatte, og skønt Kommunalforeningen protesterede, kom man igennem med sine fine krav. Visse politiske partier ønskede ved forslagens 1. behandling i folketinget yderligere nedskæring af kgl. udnævnte. Det skal blive spænden-

de at se, om man skåner det forkælede barn.

Et forkælet barn kan gøre lige, hvad det selv vil. Skolen er godt på vej til at tage ved lære. Jeg tænker på skolens almindelige holdning til faget kristendomskundskab. Mange lærere bryder sig ikke om det fag. Man sjofler det ved at bruge de afsatte timer til andet formål eller ved at undervise modvilligt, uengageret eller direkte fjendskt i det. Helst vil man kvitte det. Det skal i orienteringsbrokkassen eller i underholdningsafdelingen. Det skal afstreges al kirkelig tilknytning og smag, skønt kristendom er utænkelig uden kirke. Skolen er nemlig lærernes sandkasse, hvor alt gammelt hældes ud, althens man indfører den ene nye leg efter den anden.

Det er på høje tid, man gør opmærksom på, at den leg må endes. Skolen er ikke lærernes, ikke samfundets, men først og fremmest forældrenes. Og den kristendomskundskab, forældrene har krav på, at skolen meddeler deres børn, kan ikke være kristendom i sidste skolebogsudgave — så vil den også blive udskiftet tit! — men kristendomskundskab, der stemmer overens med den kirkes trosbekendelse, som såvel forældre som børn har hjemme i. Denne binding er ikke udtryk for kirkelig magt, men respekt for forældres og børns kirkelige anskuelse — og iøvrigt et værn om fagets frihed. Uden det værn er jeg bange for, at man vil se "religion" blomstre i skolen, når først de ideologibevidste unge lærere kommer til.

Et forkælet barn har ikke tid; det er helt utroligt, hvad det skal nå. Ikke tale om, at der kan blive tid til at gøre en anden og ældre bare den tjeneste at afse lidt tid. Også den forkælelse er skolen på vej ud i. Man kan sikkert de nærmeste år vente forrettet attentat mod konfirmandtimerne på den måde, at de ikke må falde inden for skolens skema. 5-dages ugen har bragt fagtrængsel, og skolen må sikre sig eneret til disse 5 dage fra kl. 8-15 (16). Endnu står det gamle cirkulære fast, men attentat er forsøgt. Hvordan vil det gå, når først den store kanonade sætter ind?

Enhver kan forstå, at det kan være svært for skolen at tilpasse sig den nye skoleuge og fordele fagene ret og rimeligt. Men det kan ikke derfor være ret og rimeligt at fratage præsterne deres konfirmandtimer. Vi skulde helst ikke have historien med præstegårdsjorden om igen på skoleområdet, således at forstå, at når man selv er i bekneb, kan man bare med loven i hånd hugge fra kirken. Præsten må kunne siges at have hævde på sine konfirmandtimer, dels under hensyntagen til, at de er lovligt befalede, før folkeskolen overhovedet eksisterede, dels under hensyn til børnenes tarv, så de ikke skal have deres arbejdsdag forlænget eller deres frilørdag forðervet (lørdag vil præsterne jo iøvrigt slet ikke være til rådighed) — og endelig af pædagogiske hensyn, så der gives præsten ro og tid til kirkens undervisning af sine unge.

Det er sørgeligt, at skolen øjensynligt vil til, i anledning af præstens få timer, at trampe i gulvet for vore politikere for at få sin vilje triumferet igen. Man må håbe, at politikerne har mands mod og hjerte til at sige Nej til det forkælede barn. Der må være en grænse. Sæt den her — og statuer et eksempel! Det er kun, hvad ret og rimeligt er, når man betænker, at skolen på 10 år kan undervise i sine fag knap 13.000 timer, mens præsten må klare sig med 50 inden for eet år — og skolen således skal afstå små 0,4 % af sin tid.

Her til lands kan man melde sig ud af kirken. Vi har religionsfrihed og dermed ingen kirketvang. Når man melder sig ud, slipper man for at beta-

le kirkeskat, det helt personlige bidrag til en lokal menighed.

Vi har i vort land ingen skoletvang. Vi har undervisningspligt af vore børn. Vi har ret til at melde vore børn ud af de offentlige skoler, når vi ellers sørger for deres undervisning. Men se, om vi derfor slipper billigere i skat. Tværtimod får vi en ekstra udgift.

Med den udvikling, skolen er inde i, er det et spørgsmål, hvorlænge man kan og skal affinde sig med den offentlige skoles faktiske undervisningsmonopol – og være tryk ved det. I et pluralistisk samfund, som vort er blevet, vilde det faktisk være rimeligt at indføre en særlig skoleskat, ikke mindst da, om skolen fremover skal ideologiseres politisk/videnskabeligt. Meldte man sig da ud af den offentlige skole, skulde man kunne slippe for personlig skoleskat, hvis beløb man så kunde bruge på en fri skole.

Man kan sikkert tage det for givet, at en særlig skoleskat ikke vil blive indført. Systemet er jo indviklet nok i forvejen. Men i stedet for kunde man indføre begrebet undervisningsret, forstået således at hvert barn har ret til at modtage undervisning på samfundets bekostning, men med fuld frihed for forældrene til selv at vælge barnets skole. Pengene vilde således til enhver tid følge barnet.

En således etableret fri skole vilde som kritisk instans kunne sætte en stopper for den offentlige skoles utålelige forkælelse og bryde dens faktiske monopol.

KONFIRMATIONEN ~ SET FRA SKOLEN

AF OVERLÆRER KNUD LANGE, LYNGBY

I OG FOR SIG kunne man give en meget kort kommentar, når man nu bliver bedt om at skrive om dette emne: konfirmationen kommer ikke skolen ved!

Konfirmationen er en ganske privat sag. Om en elev ønsker at blive konfirmeret eller ikke angår lige så lidt skolen, som at han ønsker eller ikke ønsker at se det eller det teaterstykke eller ønsker at spille klaver eller guitar. Dertil kommer, at man kan spørge en klasse elever, hvorfor de ønsker at blive konfirmeret, og få de ærlige svar, at det skyldes gaverne, festen, at man skylder den øvrige familie en fest, at man får en rejse, eller ganske enkelt, at det bliver de andre i klassen, og man vil da ikke skille sig ud og være anderledes. Kun sjældent får man noget om, at det er for at vise, at eleven vil være med i den kristne menighed, fordi han er døbt eller svar i den retning. Man kan få et sådant svar, men så må læreren hente det frem, både fordi det er svært at formulere dette synspunkt for en elev på 13 år, og fordi det ikke er noget, man sådan går rundt og pointerer. Det er ligesom for privat.

Skolen af i dag vil principielt mene, at dens opgave er at undervise, ikke at forkynde. Det gælder også faget kristendomskundskab. Skal der forkyndes, må skolen sige til sine elever, at de må gå hen i det trossamfund, de tilhører: baptister, Jehovas vidner, metodister, muhammedanere og folkekirkemedlemmer. Hver må gå til sin menighed i sin kirke og der få besked om, hvad man skal tro. Skolen ønsker ikke at stille sig til rådighed

for ét bestemt kirkesamfund, heller ikke det folkekirkelige, selv om over 90 % af forældre kredsen tilhører dette, for skolen må være skole for alle 100 % af eleverne. Det vil sige, at skolen i sin kristendomsundervisning må være konfessionsløs, og dermed er også sagt, at et bestemt kirkesamfunds konfirmationsritual ikke kan angå skolen udover en almindelig orientering om, hvad dette ritual går ud på, ligesom man også orienterer om, hvad de forskellige politiske partier står for uden af den grund at diktere eleverne, hvilket parti de skal slutte sig til.

Yderligere kan tilføjes, at 5-dages ugen har vanskeliggjort skolens skemalægning i en sådan grad, at man ikke med glæde, men mange steder med det absolut modsatte ser, at den kirkelige undervisning gør indhug i det, skolen mener er dens område, elevens mulighed for at stå til rådighed hver af de fem dage fra 8-16. Det er helt rigtigt, at dette kan diskuteres, men det er ligeså sikkert, at mange skemalæggere er ærgerlige over at skulle forringe et skema for elever og kolleger, fordi kirken "kommer og blander sig og forlanger med loven i hånd, at de og de timer skal stilles til rådighed". Nogle steder er der ingen problemer, fordi det ordnes i mindehæft, eller fordi kirken simpelthen lægger al sin undervisning om eftermiddagen. Men dette løser ikke problemet, at det er til ærgrelse for mange både i kirken og i skolen, at forholdene er blevet vanskeligere, end de har været før. Hvad skolen ønsker, er ganske klart: at have det, den kalder sine 5 undervisningsdage fra 8-16 i fred!

Med andre ord: Kirken må selv klare sin konfirmation med den dertil hørende undervisning og forkyndelse, og det må ske på et tidspunkt af døgnet, hvor det ikke griber generende ind i skolens skemalægning.

KONFIRMATIONENS BERETTIGELSE

AF PASTOR POUL EXNER, ALBERTSLUND

DET ER ikke nyt at diskutere ovenstående emne, men det er nok stadigvæk nødvendigt. For problemet er ikke løst, og det går ikke i alle forhold så godt med konfirmandundervisningen, at vi kan tillade os at påstå, at der ingen problemer er.

Den letteste løsning ville umiddelbart være at stryge det hele. Det ville frigive ret mange arbejdstimer for en forstadspræst med 10-16 ugentlige konfirmandtimer, som han kunne bruge til mange gode ting. Det ville redde nogle præstenerver og lidt arbejdsglæde og anden præstelig identitet. Det ville spare nogle børn for en tid, der kan gøre dem mere forvirrede, end de er i forvejen, og det ville kunne befri nogle forældre for mange økonomiske og statussymbolske bekymringer, og hindre mange flovser i at blive sagt i en svulstig tone.

Men vi har alligevel nok på fornemmelsen, at det ville være for billig en løsning, også overfor konfirmationens kirkelige hævde, som vi ikke alt for hurtigt skal erklære for ubibelsk og uevangelisk, jvf. 1. Tim. 4, 4-5. Og vi ville omgående fornemme, at der bliver et pædagogisk problem tilbage af væsentligt omfang. Konfirmationens berettigelse er der ingen grund til at anfægte i sig selv. Men den fungerer ikke særlig godt. Hverken i kirken el-

ler i konfirmandstuen.

For mig ser problemet sådan ud. I konfirmationsinstitutionen er flere parter bragt sammen. Først og fremmest børn, forældre, præst, men derudover også skole, kammerater og forretningsverden. Alle instanser har åbenbart deres særlige interesser, de er tit meget lidt sammenfaldende, derfor undertiden direkte modstridende. Børnene synes umiddelbart at skulle være hovedpersonerne, men de er i alle fald uden tvivl de svageste i sammenhængen (undtagen måske i den enkelte undervisningstime).

Forudsætningen for at disse instanser overhovedet er bragt sammen, er den, at interesse modsætningerne ikke fra starten af har været der. Engang har barn, forældre, præst, skole og nabo været enige om, at det var meget vigtigt at være døbt. Og når det var vigtigt, var det meget betydningsfuldt at vide mest muligt om, hvad det ville sige at være det, og meget vigtigt at have en vis kontrol med, om man vidste det.

Vi er stadigvæk bragt sammen, men ingen af parterne synes længere at prioritere deres del ret højt. Det har gjort, at afstanden mellem parterne er blevet så stor. Der er meget langt fra det 14-årige døbte barn til dets døbte forældre, der lod barnet døbe for 13 år siden. Midt i alt det, der skiller børn og forældre i konfirmationsalderen, spiller det fællesskab, som forældre og børn reelt har som døbt, en meget ringe rolle. Dette fællesskab skulle ellers i eminent forstand kunne relativisere generationsmod-sætningen.

Der er også meget lang afstand fra det døbte barn til den professionelle præst, der pludselig har så meget at fortælle om den kirke og det sagforhold, der formelt har været barnets virkelighed i 14 år. Barnet må nu vælge mellem præsten og forældrene, og vælger naturligt nok forældrene (til lettelse for præsten, der ellers måtte føle sig anklaget for at have bragt splittelse i en familiesammenhæng, som han er ansat til at styrke). Men forældrene som valgmulighed for barnet, betyder som regel en yderligere fortrængning af sagen og dermed et behov for alle mulige efterrationaliseringer hos barnet og dets forældre.

Præstens undervisning bliver så underlig meningsløs, fordi den er dåbsundervisning, der er delegeret ham af forældrene. Men børnene kan ikke hos deres døbte og konfirmerede forældre genfinde det, de lærer, endsige få det bekræftet.

Pessimistisk set kan man godt få en fornemmelse af, at konfirmandsituationen med undervisning og konfirmation i kirken er til mere skade end gavn, men hvis vi ser udfordringen i en sådan betragtning, og tager den op, må det vende før eller siden.

Vi må dele situationen med hinanden og fordele arbejdet.

Det må stadigvæk være forældrene, der repræsenterer viljen og interessen. Det er forældrenes ret at være de mest interesserede i, at deres børn oplæres i den kristelige børnelærdom. Denne interesse er i og for sig også til stede et langt stykke, men forældrene er påfaldende uvidende om deres egen betydning i børnenes oplæring. De har en stærk forestilling om, at undervisningen er teori. De mangler indsigt og mod og vejledning til at strukturere et dåbsfællesskab indenfor familien. Det må være præstens opgave som familierådgiver at give i første omgang forældrene denne vejledning, eller i allerførste omgang at gøre det klart for forældrene, at han er i stand til og villig til at give den. Der er ingen tvivl om, at den nye forståelse for

voksenundervisningens betydning og muligheder hører hjemme i denne sammenhæng.

Konfirmandundervisningen bør naturligvis forbedres i takt med de almindelige pædagogiske landvindinger, men det er en illusion at tro, at dens hovedvanskeligheder ligger på det rent metodiske område og præsternes større eller mindre pædagogiske talenter eller uddannelse.

Vanskelighederne på konfirmationens område er almindelige, klare symptomer på folkekirkens krise. Denne krise skal ikke gøre os desperate eller modløse. Her skal bare fortsættes med den ægte pastorale fornemmelse for de døbtes situation i vore menigheder, i hvilken alder og stand de end befinder sig. Ja jeg er overbevist om, at det netop er vores "standsbevidsthed", det kniber med. Vi har i al for høj grad tænkt individualistisk, og vurderet os selv og andre kristeligt efter vores meninger og moral som individer og nøjedes med at gøre os selv og andre ansvarlige på det felt, medens vi i meget højere grad har haft brug for at modtage og videregive tugt og formaning på det område, hvor vi skulle fungere i "stand". Personligt er de fleste af os efterhånden "pæne mennesker", men vort syndemål er efterhånden stort som mødre, fædre, præster, lærere, søskende og naboer.

Hvis vi i højere grad placerede problematikken om konfirmationen og konfirmandundervisningen her, kunne vi muligvis undgå meget af den gængse polemik – eller i det mindste variere den.

PATER PIO

~ EN HELGEN FRA VOR TID

AF PASTOR ANDERS STUDSGÅRD, LYNGBY

HOS OS kvittede vi helgenerne på reformationstiden. Sidenhen har det været en betænkelig sag blot at antyde, at et menneske af Gud kunne være udvalgt til særlig hellighed. Desuden har Romerkirken i de seneste år med sand økumenisk iver rensset ud også i helgenkalendere. Helgener passer ligesom ikke rigtig til vor tid. Og det er jo sandt, at hvor troen blot diskuteres, og fromhedslivet derfor sygner hen, dér trives en helgen omtrent som en rose i ørkensand. I Sydeuropa er det anderledes. Her lever troen i hverdagen. Steder som Fatima i Portugal og Lourdes i Sydfrankrig vi umuligt kunne findes i vort troskolde og debatterende Nord.

Kun få mennesker her i landet kendte noget til historien om pater Pio. Efter hans død i september 1968 havde Katolsk Ugeblad derfor kun en lille notits om begravelsen. Men fra Italien strømmede mennesker i titusindvis til San Giovanni Rotundo ved Foggia for at give udtryk for deres sorg.

Hvad var det for egenskaber, som tiltrak mennesker sådan? Mange danske fjernseere fik en antydning af et svar i filmen om pater Pio. Den blev vist i dansk TV engang i januar. Her berettedes om underfulde tildragelser, sygehelbredelser af alle slags, om hans stigmatisering – pater Pio bar Jesu fem blødende sår i 50 år. Alt det lyder utroligt for materialistisk tænkende danskere, og typisk er da også, hvad en pæn og agtværdig borger med både viden og tænkeevne sagde til mig kort efter udsendelsen: "Det er bare det sædvanlige fup i Romerkirken!"

Fup eller fakta?

Agtværdige læger kunne blot konstatere ualmindelige forhold og begivenheder. Stigmatiseringen kunne jo skyldes hysteri og derfor mere eller mindre bevidst være selvfremkaldt. Men alle bevidnede, at pater Pio var helt igennem velafbalanceret af natur.

En ung pige så vi på filmen. Hun var født uden pupiller og var derfor blind indtil den dag i 1947, da bedstemoderen tog den da 7-årige pige med til messe hos pater Pio. Pludselig kunne hun se. Hun har stadig ingen pupiller, og talrige læger har besøgt hende for at undersøge fænomenet. Lysstråling af normal karakter kan umuligt gennemtrænge hendes kompakte iris. Alligevel har hun normal synsevne. Er det så en stråling af en anden art, som kan trænge ind i det indre af øjet og registreres af nethinde og hjerne?

Der findes hundredvis af veldokumenterede beretninger om den slags kispus med naturvidenskaben. Pater Pio sagde selv: "Videnskaben, hvor langt den end er nået, er mindre end nul sammenlignet med Guds uudgrundelige og vældige mysterium".

Et fænomen som bilokation er velbevidnet. Pater Pio forlod ikke sit kloster i 50 år. Ikke desto mindre viste han sig gang på gang i legemlig og genkendelig skikkelse over hele verden for at trøste, advare eller helbrede. En læge spurgte ham om, hvordan det var muligt bevidst at være to steder på een gang. Pater Pio svarede: "Ved udvidelse af personligheden". Den forklaring var tilstrækkelig for pater Pio.

Selv var pater Pio ganske upåvirket af al hysterisk dyrkelse af ham. "Tak ikke mig, men Gud", svarede han altid, når mennesker ville takke ham. Hans tilværelses centrum var Kristus som nærværende i nadverunderet. Hans arbejde bestod først og fremmest i bønner og dernæst som præst at føre mennesker ind i troen på den korsfæstede og opstandne Herre. Talrige er de ateister, som under hans indflydelse har måttet kapitulere for troens stærke magt. Midlerne var de gammelkendte: skriftemålet og nadveren. I enestående grad var pater Pio kaldet til at "blive ligedannet med Guds Søs billede" (Rom. 8, 29).

Blandt kirkehistorikere gælder den hovedregel ikke at regne helgenbiografier for andet end subjektivt fortalte legender, som højst rummer en lille kerne af påviselige kendsgerninger. "Det hellige Officium" i Vatikanet har været lige så tilbageholdende, når det drejede sig om pater Pio. "Den romersk-katholske kirke ser helst sine helgener døde", forlød det i den ledsagende kommentar til filmen i TV. Ja, når underfulde begivenheder kan aflæses af noget så materielt og objektivt konstaterbart som røntgenfotografier og lægejournaler, må det nok indrømmes, at en mand som pater Pio er besværlig for en materialistisk indsnævret tankegang.

Et bekendtskab med historien om pater Pio kunne måske også få en og anden til at revidere sit syn på bibelske beretninger, som jo efter sigende "ikke stemmer med videnskaben" og derfor i mange tilfælde påstås at være legendedannelser, som er nedskrevet længe efter begivenhedernes forløb. Jeg tilslutter mig helt, hvad forfatteren Poul Hoffmann i "Nattetanker i arken" (1966) skriver s. 69-70: "Særlig handicappede er vi i den protestantiske verden, der bl. a. er næsten håbløst fremmedgjort for et begreb som 'helgen', skønt i hvert fald én helgen efter alt at dømme går lyslevende på jorden i dag. Det burde være et obligatorisk led i al konfirmationsforberedelse, ikke mindst protestantisk, og forøvrigt lige så vel i ethvert

universitetsstudium, at læse noget af den eksisterende litteratur om pater Pio af Pietrelcina, f. eks. Charles Mortimer Carty: *Padre Pio, the Stigmatist*, Dublin 1964. Det ville spare verden for oceaner af tidsspilde".

Denne lille artikel vil jeg gerne lade munde ud i en opfordring til at anskaffe den første bog på dansk om pater Pio, nemlig Inge Stoltenberg: *Pater Pio – vor tids største mystiker*. Sankt Ansgars Forlag, København 1970. 70 sider. Pris 10 kr. Den kan anbefales meget som en nøgtern og god introduktion.

John A. T. Robinson: *Livsnær liturgi*, oversat af en arbejdsgruppe under ledelse af Knud Ottosen. Forlaget Aros 1970. 136 s.

DER GØRES i vor Tid mange Forsøg på at gøre Gudstjenesten underholdende, mere "levende" og imødekommende over for Nutidsmennesker.

Nærværende Bog behandler Liturgiens centrale Del, selve Nadverfejringen, både sobert og med reformerende Tendens. Der siges mange rigtige og gode Ting om Eukaristiens betydningsfulde Placering i Kirken og Kristnenlivet. Her er ikke Tale om at ændre Sproget i mere moderne og forståelig Retning, men om en Reformation af selve Nadver handlingen, der ses som Sakramentets rette Tolkning og Udtryk for dets inderste Væsen. Handlingen selv, uden nogen speciel Nadverlære, vil med det rigtige Udgangspunkt ende i den social-politiske Relevans og Effekt, der er moderne Theologis egentlige Sted. "Nadveren er den mest politiske (handling), kirken foretager" (S. 41).

Bogens indledende, mere systematiske Afsnit er – som de efterfølgende Nadvertaler – orienterede ud fra den Handlingsbasis, som er givet i Kristi Befaling om at gøre som han; tage – velsigne – bryde – og dele ud. Og dette gælder såvel Sakramentets Elementer – som den nadverfejrende Menigheds Medlemmer, der i Verden skal undergå den samme Handling.

Bogen er en Skildring af liturgiske Forsøg, foretaget af en Studiegruppe på Clare College, der med autoriseret Grundlag i "The Book of Common Prayer" har søgt at forme en Liturgi, der i højere Grad tog Sigte på at lade den rette liturgiske Handling (Rubrikker) komme til Udtryk end just en Revision af de forordnede Ord. Motivet er at "være Kirke" (modsat "gå i Kirke") (S. 24), med de økumeniske Muligheder, det rummer på et College med forskellige Konfessioner. Her kan de alle få tildelt Roller i det Drama, den Forestilling, Eukaristien kan siges at være.

Med Afvisning af såvel gammel romersk-katholsk Lære om Realpræsens i de indviende Elementer som af den pietistiske, subjective Oplevelsesdominans tales der for en Handlingsmystik, der ureflektet vil være den sande Sakramenttolkning. Subjectet i Sakramentforvaltningen (eller snarere - handlingen) er på den ene Side Menighedsfællesskabet selv – ; men så på den

anden Side dog Kristus i og med dette. Talen om en Celebrant og egentlig Embedsforvaltning betragtes som middelalderlig Afsporing.

Det forekommer nu nok vanskeligere end som så at kappe alle Bånd til kirkelig Nadverlære over — og så ville "være Kirke" ved bare at gøre Handlingen og så mene Menneskets hele Liv — både dets fortidige, syndige — og dets fremtidige, påstået kristusformede — optage deri.

Der tales sine Steder i Bogen om Nadveren som kirkeskabende på en Måde, som måtte Dåbens Eengangshandling til Optagelse i Kirken træde i Baggrunden; ligesom der tilsyneladende ureflekteret forudsættes at være kongruent Identitet mellem Kristi mystiske Legeme og hans sakramentale Legeme, hans Nærvær i Kirken som sådan og hans Realpræsens i sin hellige Nadver.

Der tales om Kommunikanterne som Redskaber for "Virkeliggørelsen" i Verden af Kristi Rige — som om dette skulde være et Rige af denne Verden med Verdenserobringens Perspektiv for Øje. Talen herom kan tilmed klinge legalistisk, skønt det Side 53 hedder: "Det er ikke vor opgave at 'indføre' gudsriget, men at føre det ud derfra, hvor vi har lært det at kende".

Kristi Fornedrelse til at bære Synderes Kår og Fællesskabet med dem skal her ikke alene "symboliseres" i et åbent Nadverbord — men allerede ved Offertorieelementernes Art, der skulde symbolisere hele vort Livs Frembærelse også efter dets syndige Side. Man tager ikke i Agt, at det dog var en syndfri Natur, vor Herre påtog sig under Inkarnationen —, og at han derfor ikke blev Synder blandt Syndere, men Menneske blandt syndige Mennesker. Et Misbrug af Inkarnationstanken har også før bragt Theologien på Vildspor — og en kættersk Kristologi er ikke en theologisk harmonisk Spidsfindighed, men — som her — også en Fare for Kirkens indre Liv i Liturgien.

Bogen er meget læseværdig — på Grund af sin sakramentale Orientering. Men den må læses med vågen, kritisk Sans over for de Konsekvenser, dens særlige liturgiske Tolkning medfører; ligesom dens Skriftbenyttelse heller ikke altid er uimodsigelig. Livsnærheden kan også blive sagopløsende.

O. Lund Pallesen

DE POLITISKE PARTIERS KIRKEPOLITISKE PROGRAMMER

Socialdemokratiet:

Ingen omtale i program.

Radikale Venstre:

1. Frihedslinien i dansk kirkeliv fastholdes og videreføres.
2. Folkekirken skal fortsat være en borgerlig institution. Den skal tjene som ramme omkring gudstjenesten og kirkelige handlinger i øvrigt.
3. Folketinget er folkekirkens lovgivende forsamling. Der kan derfor ikke oprettes organer med besluttende myndighed i sager, der angår landets menigheder.

Bispeembedet er udelukkende af administrativ karakter.

4. Ved ændring af sognestrukturen bør en kirkelig inddeling fremskyndes sådan, at den harmoniserer med den befolkningsmæssige og administrative udvikling.

5. Den enkeltes præst bør principielt knyttes til eet eller flere sogne.

6. Omfanget af de folkekirkelige opgaver, som vil kunne finansieres over den kirkelige ligning, fastsættes ved lov og administreres af menighedsrådene.

Indtil præstelønningerne kan afholdes over den kirkelige ligning, bør staten støtte de frie menigheder, der står på folkekirkens grund.

7. Præster kan kun være medlemmer af menighedsråd, hvis de vælges der-til, men har mødepligt og taleret i disse råd.

8. Præsterne lettes for administrativt arbejde bl.a. ved, at den almindelige civilregistrering overgår til andre organer.

9. Staten vedligeholder i et nærmere bestemt omfang kirkebygningerne. Udgifterne til kirkegårde afholdes af kommunerne.

10. Forud for menighedsrådsvalg afholdes et offentligt opstillingsmøde.

Hvis der indkommer mere end en liste, skal der udsendes valgkort til folkekirkens vælgere i sognet.

(Arbejdsprogram 1969)

Konservative Folkeparti:

Kristendom og kirke.

Det konservative folkeparti ønsker, at vi i vort samfunds videre udvikling skal bygge på den kristen-humanistiske livsholdning, der kan give det enkelte menneske inspiration til åndeligt engagement og kristent ansvar. Til at sikre denne udvikling anser vi folkekirke-ordningen for den mest liberale og rummelige kirkestruktur, og vi vil virke for yderligere styrkelse af menighedslivet og videre demokratisering af menighedsrådenes arbejde og kompetence. Vi anser det for væsentligt at sikre fyldestgørende kristendomsundervisning for vore børn og unge — med vægt på de ældste klassetrin i folkeskolen og i de videre uddannelsesforløb, hvor de unge er modne til overvejelse og sideløbende med andre fag også orienteres i andre religioner og andet idéstof.

(70'ernes folkeparti 1970)

Venstre, Danmarks liberale parti:

Kirke og samfund.

Kirken er en del af dansk kultur og folkeliv. Folkekirkens ydre administration er en statsopgave, men det er en værdifuld tradition, at lovgivningen og samfundsmagten ikke blander sig i kirkens indre liv, og at den ikke øver påtryk overfor mennesker i åndelige spørgsmål, men alene tilbyder ordnede rammer.

Samfundet skal sikre folkekirken orden i de ydre forhold og frihed for det åndelige liv. Denne ordening må ikke betyde den mindste indskrænkning i menneskers ret til selv at vælge folkekirken, andre trossamfund eller helt at stå uden for trossamfund. Derfor skal den frihedslinie, der gennem århundreder har præget dansk kirkelovgivning, fastholdes og udbygges såvel overfor folkekirken som overfor andre trossamfund.

Frihedslinien må indebære, at de kirkelige udgifter i størst rimelig udstrækning bestrides af den kirkelige ligning og forvaltes af menighedsrådene. Statens støtte bør principielt knyttes til folkekirkens funktioner i hele samfundets interesse, f. eks. hvor den er bærer af værdifulde kulturhistoriske traditioner og manifestationer såsom kirkelige bygningsværker.

Som folkekirkens lovgivende forsamling bør folkettingen medvirke til rammer, der er således, at folkekirken kan tilbyde hele befolkningen kirkelig betjening, og som fremmer en smidig tilpasning i det moderne samfund. Det gælder f. eks. tilpasning af sogneinddelingen efter befolkningsudviklingen og særlige lokale hensyn.

I de store tilflytterområder bør der således drages omsorg for, at kirken kan betjene befolkningen lige så tidlig som andre humane og kulturelle institutioner, ligesom der bør kunne tages specielle hensyn til den kirkelige betjening af særlige befolkningsgrupper ved hospitalsinstitutioner, uddannelsescentre, militære forlægninger m. v., hvor der er rimeligt underbyggede ønsker herom.

Princippet om decentralisering, om at afgørelser skal placeres nærmest det enkelte menneske, bør føre til en styrkelse af menighedsrådenes beføjelser og ansvar, såvel over de kirkelige midler som den kirkelige udskrivning.

En konsekvens af kirkens væsen som folkekirke må være, at f. eks. kirkelig vielse og kirkeligt udstedte attester stadigvæk må have gyldighed over for offentlige myndigheder.

(Frem mod år 2000. Principprogram for Venstre 1970)

De Uafhængige:

De Uafhængige bekender sig til 2. Den moral og etik, som er opbygget med kristendommen som det væsentlige grundlag.

(Arbejdsprogram 1969)

Retsforbundet:

Kirken.

Ingen kan tilpligtes at yde bidrag til nogen anden gudsyndyrkelse end sin egen. Derfor ønsker Retsforbundet alle kirkelige udgifter fjernet fra statens budget. Til finansiering af de fælles opgaver udskrives en kirkelig ligning på folkekirkens menigheder. Menighederne vælger frit deres præst. Folkekirkens og anerkendte trossamfunds borgerlige opgaver overføres til kommunale myndigheder.

meddelelser

PRÆSTEKONVENT I VIRRING

VI MINDER om præstekonventet i Virring, som er planlagt til 24. - 26. maj. Alle kirkeligt sindede præster og theologiske studenter indbydes. Udførligt program vil blive udsendt snarest muligt.

Udvalget.

KIRKEDAG I KØBENHAVN

UNDER MOTTOET "For kirkelig samling om Bibel og bekendelse" indbyder undertegnede udvalg til den næste storkøbenhavnske kirkedag i Albertslund kirkesal, Kongsholmskolen, Kristi Himmelfartsdag den 20. maj.

Kirkedagen indledes med messe kl. 14 ved pastor Poul Exner, hvorefter fuldmægtig Samuel Roswall, Hillerød, holder foredrag om emnet: "Israel - i aviserne og hos profeterne".

Vi beder Dem fortælle om kirkedagen til venner og bekendte.

Em. Andersen Johs. Andersen Knud Christensen
Poul Exner Poul Hoffmann

VI HAR MODTAGET:

DET ØKUMENISKE CENTER i Århus begyndte for et par år siden udgivelsen af en serie hefter, kaldet "Økumene". Hensigten var at udsende nogle mindre hefter (mellem 32 og 48 sider) til en lille pris, men af høj kvalitet. Der er nu udsendt fem sådanne hefter, som tilbydes med betydelig kvantumsrabat.

Hefterne er velegnede til anvendelse i bibelkredse og studiekredse og egner sig også i høj grad til arbejde i ungdomsgrupper.

Følgende hefter er udkommet:

1. Overflodens krise af Georg Borgström, professor i U.S.A. i levnedsmiddelforskning og økonomisk geografi. "Vi er tilbøjelige til at sætte kikkerten omvendt for øjet, - siger Georg Borgström i dette lille skrift. - Derfor synes problemerne i u-landene os fjerne og lidet vedkommende, mens afsætningsvanskelighederne for den store hjemlige landbrugsproduktion er så nærværende og alvorlige.... Vi kan ikke fortsætte med dette røveri fra de fattige, men vi må åbne øjnene og indse, at det er nødvendigt med en omfattende strategi i den eneste krig, der endnu er mening i at føre - den for vor fortsatte eksistens på kloden. Vi må gøre en helhjertet og gennemtænkt indsats for at skaffe tilstrækkelig føde til verdens stadigt voksende befolkning. Det er i den ellefte time, og vi skal ikke regne med at kunne sidde som tilskuere til denne kamp - tilskuerpladserne vil blive stormet. - "

2. Bjergprædikenen, frihedens lov af Joachim Jeremias, professor i Ny Testamente og senjødisk religionshistorie i Göttingen. "Hvad er bjergprædikenens mening?" "Fra den kristne kirkes ældste tider har man beskæftiget sig med dette spørgsmål, og der er givet mange svar i århundredernes løb. Joachim Jeremias gennemgår tre hovedtyper af svar og udfolder derefter sit eget: Bjergprædikenen er ikke lov - men evangelium".

3. Kirken på vejen eller på balkonen, red. af Johs. Aagaard, docent ved Århus Universitet, indeholder en række tolkninger af kirkens opgave i den moderne verden. Bidragyderne er Johs. Aagaard, Domini sumus. Gyula Nagy, Kirken på vej. Ludvig Jönsson, Gudstro i en gudløs verden. Helge Kjær Nielsen, Frelse og helbredelse. Jørgen Lissner, Gå ind i al-verden.

RESERVERET POSTVÆSENET

4. En verden delt af ubrudt brød af Helder Camara, katolsk biskop i Brasilien. Forfatteren kaldes "de fattiges apostel og er i hele Sydamerika blevet kendt som den, der kæmper for retfærdighed for de fattige og underudviklede områder i Brasilien og i hele den tredje verden. Helder Camara taler ikke blot ind i den brasilianske situation, men til den kirke i verden, som bekender en tro, som den ikke lever efter. Hans ord rammer Vestens kirker, der mageligt nyder rigdommen og overfloden, samtidig med at de kalder sig kristne!"

5. Jesu bordfællesskab med udstødte af Otfried Hofius, bibelforsker i Tyskland, — et studie over Nadverens problematik. Bogen viser, hvordan nadverfællesskab angår menneskers indbyrdes forhold.

Desuden er der endnu en bog under forberedelse, nemlig en aktuel fortolkning af trosbekendelsen af Gustav Wingren. Den ventes at udkomme i maj måned.

Økumenehefterne koster fem kr. stykket + moms, men ved ti eksemplarer og derover er prisen fire kr. + moms.

Bestilling kan ske ved henvendelse til: Det økumeniske Centers Publikationsafdeling, Katrinebjergvej 95, 8200 Århus N. — tlf. (06) 16 26 55.

RE-FORMATIO nr. 2 april 1971 14. årgang

Hakon Svane: Da åbnedes deres øjne, og de kendte ham	18
B. Riisgaard: Den foragtede kirke og den forkælede skole	19
Knud Lange: Konfirmationen — set fra skolen	22
Poul Exner: Konfirmationens berettigelse	23
Anders Studsgård: Pater Pio — en helgen fra vor tid	25
O. Lund Pallesen: Læst: John A. T. Robinson: Livsnær liturgi	27
Periskop: De politiske partiers kirkepolitiske programmer	28
Meddelelser	30

RE-FORMATIO udsendes af en kreds af præster i den danske kirke. Redaktør (ansvarshavende): Sognepræst B. Riisgaard, Vestre Fjordvej 61, 9000 Ålborg. Telefon: Ålborg (08) 13 69 90.

I redaktionen iøvrigt: Pastor C. B. Hansen, Elmesvinget 14, 9000 Ålborg; sognepræst Sigurd Mejndor, Hyllested, 8400 Ebeltoft; pastor O. Lund Pallesen, Rustenborgvej 5, 2800 Lyngby; sognepræst Poul Ulsdal, 6893 Hemmet. Ekspedition: RE-FORMATIO v/stud. theol. Ejlf Kristensen, Kurlandsgade 3, 3. th., 2300 København S. Postgiro 8 81 42. (Besked kan modtages på telefon (01) 50 84 28). — Bladet kommer i mindst 8 numre årligt og koster 20 kr. (for studerende 15 kr.).

Grafik: Knud Nørholm — Sats: Anders Studsgård på I B M Bold Face.

*

Tryk: Knud C. Christensen